

Magdalena Iordache

**CAMERA PRELIMINARĂ
ÎN NOUL COD DE PROCEDURĂ PENALĂ**

Magdalena Iordache

**CAMERA PRELIMINARĂ
ÎN NOUL COD DE PROCEDURĂ PENALĂ**

Universul Juridic
București
-2014-

Editat de S.C. Universul Juridic S.R.L.

Copyright © 2014, S.C. Universul Juridic S.R.L.

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

S.C. Universul Juridic S.R.L.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al
S.C. Universul Juridic S.R.L.

**NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI
COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOTIT DE SEMNĂTURA ȘI
ȘTAMPILA EDITORULUI, APLICATE PE INTERIORUL
ULTIMEI COPERTE.**

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
IORDACHE, MAGDALENA**

Camera preliminară în noul Cod de procedură penală /
Magdalena Iordache. - București : Universul Juridic, 2014

Bibliogr.

ISBN 978-606-673-461-5

343

REDACȚIE:

tel./fax: **021.314.93.13**

tel.: **0732.320.666**

e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL tel.: **021.314.93.15**

DISTRIBUȚIE: fax: **021.314.93.16**

e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

*Dreptatea fără putere este neputin-
cioasă,
puterea fără dreptate este tiranică.*

Blaise Pascal

Abrevieri

alin.	alineat
art.	articol
C. pr. pen. anterior	Codul de procedură penală din 1968
c.	contra
CEDO	Curtea Europeană a Drepturilor Omului
Convenție	Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (Convenția europeană a drepturilor omului)
dec.	decizia
Dreptul	Revista „Dreptul”
Ed.	Editura
etc.	<i>et caetera</i> („și celelalte”)
ICCJ	Înalta Curte de Casație și Justiție
JN	Justiția Nouă
lit.	litera
M. Of.	Monitorul Oficial al României, Partea I
NCPP	noul Cod de procedură penală
nr.	numărul
O.U.G.	Ordonanța de urgență a Guvernului
op. cit.	opera citată
p.	pagina
par.	paragraful
pct.	punctul
pp.	paginile
s. pen.	secția penală
Trib.	Tribunalul
urm.	următoarele
vol.	volumul

CAPITOLUL I

Considerații cu caracter introductiv

Secțiunea 1

Camera preliminară – o nouă instituție de drept procesual penal

Expunerea de motive a Proiectului de Lege privind Codul de procedură penală, devenit ulterior Legea nr. 135/2010¹ prin care s-a adoptat Noul Cod de procedură penală, prevedea că, „în considerarea deficiențelor cu care se confruntă sistemul procedural penal, a apărut necesitatea gândirii unui sistem modern, care să răspundă imperativelor creării unei justiții adaptate așteptărilor sociale, precum și creșterii calității acestui serviciu public”.

Noua reglementare procesual penală, adoptată prin Legea nr. 135/2010, după ce, prin H.G. nr. 829/2007², fuseseră aprobate tezele prealabile ale proiectului acestui act normativ, modificat prin Legea nr. 255/2013 pentru punerea în aplicarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale³, a intrat în vigoare la 1 februarie 2014 și a fost menită să răspundă exigențelor de predictibilitate a procedurilor judiciare care decurg din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și, deopotrivă, celor statuate în jurisprudența instanței europene.

Fără a intenționa consacrarea unor soluții originale în detrimentul unor soluții de drept deja existente și care își dovediseră caracterul viabil în planul practicii judiciare, legiuitorul a ținut seama prioritar de necesitatea creării unui cadru procesual modern prin care să se înlăture durata excesivă a procedurilor în faza de judecată.

În realizarea unui asemenea obiectiv, s-a impus intervenția legislativă asupra acelor instituții de drept procesual penal care au generat

¹ Publicată în M. Of. nr. 486 din 15 iulie 2010.

² Publicată în M. Of. nr. 556 din 14 august 2007.

³ Publicată în M. Of. nr. 515 din 14 august 2013.

dificultăți, aspecte de practică neunitară, chiar abrogarea unora dintre acestea, iar printr-o analiză temeinică, aprofundată a elementelor doctrinare, atât din dreptul intern, cât și din sistemele europene, să fie identificate acele noi instituții, apte să răspundă marilor așteptări, îndeosebi, în ceea ce privește respectarea principiului separării funcțiilor judiciare în procesul penal, al celerității și al caracterului rezonabil al acestuia.

O privire de ansamblu asupra noii reglementări procesual penale permite constatarea că teoreticienii și practicienii dreptului regăsesc în cuprinsul noilor norme atât elemente de mare noutate, unele cu un veritabil caracter inedit, cât și aspecte de continuitate în raport cu Codul de procedură penală din 1969. Procedând astfel, legiuitorul a tranșat în mod neechivoc unele posibile interpretări, care anterior au ridicat dificultăți atât în literatura de specialitate, cât și în plan jurisprudențial, a adus completările și modificările ce se impuneau altor norme, a făcut precizările necesare suplimentare, creând astfel o nouă filozofie a Codului de procedură penală.

Cu certitudine și actuala reglementare pe care legiuitorul a oferit-o cadrului procesual penal este perfectibilă, întrucât dreptul, prin natura și esența sa de știință, înseamnă o perpetuă căutare a răspunsurilor pentru întrebări pe care cei chemați să-l interpreteze și să-l aplice și le pun neîncetat.

De asemenea, este de necontestat faptul că noul Cod de procedură penală reprezintă o reală provocare atât pentru societate, cât mai ales pentru teoreticienii și practicienii dreptului și, totodată, marchează un moment semnificativ în modernizarea legislației române.

Necesitatea introducerii unor noi instituții a fost determinată de realitățile vieții juridice actuale, de disfuncționalitățile pe care lipsa de celeritate le-a generat în derularea proceselor penale, în general, dar și de un aspect destul de îngrijorător, acela al neîncrederii justițiabililor în actul de justiție, urmare, printre altele, a duratei excesive a procedurilor, a tergiversării, uneori nejustificate, a cauzelor, a nefinalizării acestora din rațiuni procedurale.

Aceleași deficiențe au constituit tot atâtea cauze care au dus la condamnarea României de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în repetate rânduri, ceea ce a impus o nouă viziune legislativă, menită să ofere soluții pentru aplicarea și interpretarea unitară a legii procesual

penale, să reducă și să simplifice procedura judiciară penală și să asigure, totodată, protecția unitară a drepturilor omului și a libertăților garantate și consacrate constituțional.

Aspecte legate de remedierea unor deficiențe legislative în materia măsurilor preventive, de stabilire a competențelor și de modul de efectuare a probatoriului în materie penală, precum și în referire la reducerea gradelor de jurisdicție, compatibilizarea mijloacelor de probă sau a procedurilor probatorii cu standardele europene în materie au constituit priorități ale legiuitorului ce s-au reflectat în reglementarea noului Cod de procedură penală.

S-ar mai impune precizarea că noua reglementare în materie procesual penală și-a menținut caracterul preponderent continental european, dar a introdus o serie de elemente de tip adversarial pe care le-a adaptat la specificul sistemului nostru legislativ.

În același efort de a se răspunde exigențelor de legalitate, celeritate și echitate a procesului penal s-a înscris, printre altele, și instituția camerei preliminare (art. 342-348 din Titlul II al Codului de procedură penală), instituție menită să înlăture lacune ale dispozițiilor procesual penale prin care examinarea legalității rechizitoriului, a probelor administrate în cursul urmăririi penale, a actelor efectuate de organul de urmărire penală împiedica pe durată nedeterminată începerea cercetării judecătorești.

Construcția noului Cod s-a fundamentat pe pilonul unor principii care, alături de cele clasice, consacrate, să oblige organele judiciare la înfăptuirea unei justiții penale independente și imparțiale, pe reguli generale existente în legislațiile din statele Uniunii Europene care să asigure cadrul procesual modern și a căror valoare și eficiență să fie verificate și recunoscute de jurisprudența CEDO.

Prezentarea unor considerații cu caracter introductiv referitoare la instituția procedurii de cameră preliminară nu ar fi posibilă fără înfățișarea prealabilă a rațiunilor pe care legiuitorul le-a avut în vedere la introducerea în peisajul procesual penal a acestei instituții, iar din această perspectivă evaluarea asupra principiului separării funcțiilor judiciare în procesul penal este obligatorie. Pentru consacrarea acestui principiu, legiuitorul a regândit și restabilit, într-o nouă concepție, locul și rolul fiecărui organ judiciar, a conturat poziții și competențe apte să garanteze o reală separare a funcțiilor judiciare și să asigure desfășu-

rarea cu celeritate a procedurilor, caracterul imparțial și credibil al fiecărui organ judiciar în exercitarea atribuțiilor, a prerogativelor conferite.

În registrul regulilor generale ce guvernează procedura judiciară penală, principiul referitor la separarea funcțiilor judiciare a fost conceput să îmbunătățească considerabil actul de justiție, garantând că în procesul penal se exercită patru funcții de natură judiciară: de urmărire penală (prin organele de cercetare penală și procuror), de dispoziție asupra drepturilor și libertăților fundamentale în cursul urmăririi penale (prin judecătorul de drepturi și libertăți), de verificare a legalității trimiterii sau netrimiterii în judecată (prin judecătorul de cameră preliminară) și de judecată (de către instanțele judecătorești).

Art. 3 NCPP statuează și consacră principiul separării funcțiilor judiciare, realizând o delimitare clară a funcțiilor procesuale, context în care funcția de verificare a legalității trimiterii în judecată apare ca o instituție *sui generis*, autonomă, ce nu se identifică nici cu faza de urmărire penală, nici cu cea de judecată, constituind, în sine, o veritabilă fază a procesului penal și, deopotrivă, un „filtru” care să asigure premisele că la judecata în fond vor ajunge numai acele cauze bine documentate și susținute prin probe solide.

Într-adevăr, judecătorul de cameră preliminară nu face acte de urmărire penală, dar el nici nu judecă.

Într-o primă evaluare, se observă că, formal, instituția de cameră preliminară nu se înscrie în tiparul procesului penal, astfel cum a fost acesta conturat în vechiul Cod, în raport cu tipicul celor trei faze consacrate în plan procesual, iar perspectiva doctrinară ar ridica, îndreptățit poate, o serie de semne de întrebare în legătură cu eventuala complicitate a procesului penal prin acceptarea acestei noi instituții.

Scepticismul în legătură cu caracterul benefic al procedurii de cameră preliminară s-ar risipi în condițiile în care noua instituție ar contribui la celeritatea procesului penal, urmare a consacrării *expressis verbis* a funcțiilor procesuale.

Prezentul studiu își propune să analizeze această nouă instituție din perspectiva utilității acesteia, a efectelor pe care aplicarea acesteia le-a generat în plan jurisprudențial, în scurta perioadă de timp parcursă de la intrarea în vigoare a noului Cod de procedură penală, urmând a expune

aspectele pozitive și deopotrivă lacunele, imperfecțiunile pe care reglementarea le prezintă și a formula propuneri *de lege ferenda*.

Cu alte cuvinte, se va impune a constata dacă instituția judecătorului de cameră preliminară își atinge menirea de a stabili și de a menține un echilibru corespunzător între cerințele și exigențele pentru o procedură penală eficientă, pentru protejarea drepturilor procesuale elementare și a drepturilor fundamentale ale omului pentru participanții la procesul penal și respectarea unitară a principiilor care privesc desfășurarea echitabilă a procesului penal.

În esență, rațiunea legiuitorului în adoptarea acestei noi instituții a constat în înlăturarea duratei excesive a procedurilor în faza de judecată, în asigurarea caracterului legal al actului de trimitere în judecată și al administrării probelor, în eliminarea acelor deficiențe care au condus la condamnarea României de către CEDO pentru încălcarea duratei rezonabile a procesului penal.

Studiul de față își propune să prezinte în ce măsură această instituție de drept procesual penal produce un efect direct pozitiv asupra celerității rezolvării unei cauze penale, acoperă lacune legislative și oferă soluții concrete pentru respectarea principiilor care diriguiesc procedura penală și totodată oferă garanții efective în protecția unitară a drepturilor și libertăților constituționale și a celor consacrate de instrumentele juridice internaționale.

Altfel spus, va trebui să constatăm dacă instituția judecătorului de cameră preliminară, prin conținutul reglementării, asigură, pe de o parte, eficiența procesului penal, iar, pe de altă parte, garantarea drepturilor celui învinuit și ale celorlalte părți și subiecți procesuali principali.

Este evident că, prin instituirea competenței judecătorului de cameră preliminară în verificarea legalității sesizării instanței, a rechizitoriului, a probelor administrate în cursul urmăririi penale, precum și a actelor efectuate de organul de urmărire penală, s-a dorit eliminarea posibilității de întârziere a debutului cercetării judecătorești, a restituirii ulterioare în faza de judecată a dosarului la parchet.

Instituția camerei preliminare a fost concepută drept un instrument, o pârghie procesuală prin care judecătorul ce-și exercită atribuțiile în această fază a procesului să verifice conformitatea activității desfășurate